

คดีความในงานก่อสร้าง

Lawsuits in construction projects

วารานนท์ คงสง¹ และ ชัยวัฒน์ ภูวอรกุลชัย^{1*}

Waranon Kongsong¹ and Chaiwat Pooworakulchai^{1*}

บทคัดย่อ

โครงการก่อสร้างในประเทศไทยหลายโครงการทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน ประสบปัญหาทำให้โครงการเกิดความล่าช้า งานก่อสร้างไม่ได้คุณภาพ ควบคุมต้นทุนไม่ได้ ทั้งนี้สาเหตุมาจากหลายส่วนตามองค์ประกอบของงานก่อสร้าง สัญญาเอกสารประกอบต่างๆ ขั้นตอนการทำงานในแต่ละช่วงของโครงการ สภาพแวดล้อมของโครงการ นโยบายทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมโดยเกิดจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของโครงการและสภาวะภายนอก ซึ่งส่งผลทำให้เกิดข้อขัดแย้ง จนกลายเป็นข้อพิพาทและนำไปสู่กระบวนการพิจารณาในชั้นศาล การเรียกร้องสิทธิ์คือ ค่าปรับ ค่าจ้างงานและระยะเวลาในการก่อสร้าง ทั้งนี้ในกระบวนการพิจารณาอาศัย เอกสารหลักฐาน ข้อเท็จจริง ประกอบการพิจารณา การแก้ปัญหาข้อพิพาทไม่ว่าวิธีการรูปแบบใด ผลสุดท้ายมักเกิดความสูญเสียต่อทุกฝ่ายของโครงการทั้งเปิดเผยและซ่อนเร้น ด้านชื่อเสียง ด้านความสัมพันธ์ในอนาคต ตลอดจนทรัพย์สิน ฉะนั้นการป้องกันควรเริ่มดำเนินการก่อนกระบวนการสรรหาผู้รับจ้าง และเมื่อเกิดข้อขัดแย้งผู้เกี่ยวข้องในโครงการต้องพิจารณาข้อเท็จจริงทางวิศวกรรมและความเป็นไปได้ในการทำงาน เพื่อหาข้อยุติเมื่อเกิดข้อขัดแย้ง ซึ่งหากทุกฝ่ายร่วมมือและยอมรับข้อเท็จจริงต่อกันในช่วงเกิดข้อขัดแย้ง จักสามารถแก้ปัญหาจากสาเหตุดังกล่าวได้และลดความสูญเสียที่ตามมาภายหลัง

คำสำคัญ: โครงการก่อสร้าง คดีความ ข้อพิพาท

Abstract

Many construction projects in Thailand both in public and private sectors face many problems such as delayed, poor quality, and over the budget. The problems arise from many reasons including the construction contracts and documentations, the project procedures, context of the projects, political, economic and society policies, which are driven by project stakeholders. The problems usually start from the conflicts and lead to the judicial process. The claims include penalties, wages, and construction time. The judiciary is depending on documentary evidence for dispute resolution. The end result is often a loss for project stakeholders (revealing and covert). Therefore, the project should begin from the contractor selection process. When a dispute arises, the stakeholders must consider the engineering facts and feasibility of the work to find a settlement of the dispute. Therefore, if stakeholders are cooperate and agree to the factual bargain during a conflict, the problems and subsequent losses can be minimized.

Keywords: construction project, lawsuit, dispute

¹ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Faculty of Engineering, Ramkhamhaeng University

* Corresponding author. E-mail: irrman2002@gmail.com

บทนำ

งานก่อสร้างในประเทศไทยในหลายโครงการประสบปัญหาการฟ้องร้องไม่ว่าโครงการจะสำเร็จหรือไม่บางโครงการประสบความสำเร็จ แต่อาจมีการฟ้องร้องเป็นคดีความภายหลัง ซึ่งปัญหาการฟ้องร้องที่เกิดขึ้น มีสาเหตุทั้งจากผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างแล้วแต่กรณี การพิจารณาคดีความในชั้นศาลหากเป็นคู่ความระหว่างภาคเอกชนด้วยกัน ใช้วิธีการพิจารณาคดีความตามหลักประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเป็นหลัก บางกรณีเป็นการฟ้องร้องระหว่างภาคเอกชนกับภาครัฐจะเป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 โดยทั่วไปการฟ้องร้องคดีมีทั้งฝ่ายผู้ว่าจ้างหรือผู้รับจ้างเป็นผู้ฟ้องคดี ทั้งจากโครงการของภาคเอกชนและโครงการของภาครัฐ ทั้งนี้ความเป็นจริงการเกิดความผิดพลาด ข้อพิพาทในงานก่อสร้างจนนำไปสู่การฟ้องร้องเกิดได้ทั้งจากทั้งสองฝ่ายเป็นสาเหตุ (สัญญาชัย เผือกโสภณา, 2549) หนึ่งจากการศึกษาสาเหตุในการเรียกร้องขอชดเชยพบว่าสาเหตุหลักเกิดจากการประสานงานและการติดต่อสื่อสาร อีกทั้งมีสาเหตุจากผู้รับเหมาช่วง โดยมีองค์ประกอบขึ้นอยู่กับการอายุขององค์กรทั้งผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง จำนวนชั้นของอาคารที่ทำการก่อสร้าง ปัจจัยที่สำคัญคือเงินทุนหมุนเวียนของผู้รับจ้าง ซึ่งมีผลอย่างมากต่อการก่อสร้าง นอกจากนี้ยังศึกษาสาเหตุในการฟ้องร้องคดีในงานก่อสร้างระหว่างภาคเอกชนกับภาครัฐ (จเรวัติ สาริชีวิน, ถาวรธีรเวชญาณ, และกองกฤษณ์ ไตชัยวัฒน์, 2554) โดยศึกษาสาเหตุจากคดีความในช่วง 6 ปีจำนวน 115 คดี ได้สรุปมูลเหตุไว้ 11 มูลเหตุ แบ่งเป็นการเกิดตาม

ช่วงเวลา ทั้งก่อนทำสัญญา ระหว่างสัญญา และหลังสิ้นสุดสัญญา ซึ่งมูลเหตุทั้ง 11 มูลเหตุเกิดจากทั้งฝ่ายผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง

ในการศึกษาสาเหตุของข้อพิพาทที่นำไปสู่คดีความเพื่อเป็นแนวทางป้องกัน ปรับปรุงในรายละเอียดต่างๆ นั้น สาเหตุหนึ่งเป็นผลมาจากสัญญาที่ใช้ในงานก่อสร้าง (พรเทพ ต้นวีระชัยสกุล, 2536) กล่าวคือมีการจัดทำสัญญาก่อสร้างที่ไม่รัดกุม ไม่รอบคอบขาดความชัดเจน ก่อให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างคู่สัญญาและส่งผลกระทบต่องานก่อสร้าง ทั้งนี้การศึกษาสาเหตุของข้อพิพาทจากสัญญาของภาครัฐที่มีเงื่อนไขและข้อกำหนดของสัญญาจ้างไม่ชัดเจน ทำให้ผู้ว่าจ้างหน่วยงานราชการตีความในลักษณะอิงประโยชน์แก่ฝ่ายราชการ (จักรกฤษณ์ โพร้น้อย, 2551) ถึงแม้ว่าการแก้ปัญหาของภาครัฐได้พยายามนำสัญญาอนุญาตตุลาการเพื่อใช้เป็นทางเลือกในการแก้ปัญหาข้อพิพาท แต่ยังคงเกิดความไม่เข้าใจในหลักสัญญาอนุญาตตุลาการและยังมีข้อพิพาทในเรื่องของค่าจ้างเกิดขึ้น โดยฝ่ายผู้รับจ้างมักเป็นฝ่ายเสียหายและจะได้รับการพิจารณาให้ชนะในด้านสิทธิมากกว่า ตามที่สรุปไว้โดย (อานนท์ ไทยจ้านง, 2548)

การพิจารณาคดีความที่เกี่ยวข้องกับงานก่อสร้างในประเทศไทยมี 2 กรณี 1) พิจารณาในศาลยุติธรรม 2) พิจารณาในศาลปกครอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานะของคู่ความและลักษณะของงานก่อสร้าง โดยส่วนใหญ่หากเป็นกรณีระหว่างเอกชนกับเอกชนเป็นลักษณะทางแพ่งจะพิจารณาในศาลยุติธรรม แต่หากเป็นกรณีระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนมักจะเป็นคดีทางปกครองจะพิจารณาในศาลปกครอง อย่างไรก็ตามยังคงมีความสับสนแก่คู่ความในการเสนอข้อ

พิพาทต่อศาลใด ระหว่างศาลยุติธรรมหรือศาลปกครอง (เจียมจิต สุวรรณน้อย, 2546) ได้สรุปเรื่องอำนาจการพิจารณาสัญญาทางแพ่งระหว่างภาคเอกชนกับหน่วยงานของรัฐกรณีความรับผิดชอบสัญญา ว่าควรอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม เนื่องจากรัฐได้สละเอกสิทธิ์บางประการที่มีอยู่และทำสัญญาทางแพ่งกับเอกชนในฐานะเท่าเทียมกัน ดังนั้นการศึกษสาเหตุที่นำไปสู่การฟ้องร้องของคดีความในงานก่อสร้างเป็นประเด็นสำคัญสำหรับการวางแนวทางป้องกันก่อนการเกิดกรณีพิพาทนำไปสู่การฟ้องร้องและลดความเสี่ยงต่อผลกระทบต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ

วิธีการศึกษา

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพตามแนวทางการวิจัยเอกสาร โดยการรวบรวม เอกสาร ตำรา หนังสือ บทความ คำพิพากษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ สาเหตุที่นำไปสู่การฟ้องร้องคดีความในงานก่อสร้างในลักษณะการอธิบายพร้อมพรรณนาวิเคราะห์เนื้อหาตามรูปแบบของการวิจัยเชิงบรรยาย

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิจัยสาเหตุของการฟ้องร้องคดีความในงานก่อสร้างเป็นอันดับต้นๆ คือ เรื่องค่าปรับซึ่งมีสาเหตุจากการทำงานล่าช้า ผู้รับจ้างไม่สามารถส่งมอบงานได้ตามกำหนด (ศาลปกครองสูงสุด, 2553b) คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ. 144/2553 หน่วยงานภาคเอกชนเป็นผู้ฟ้องหน่วยงานหนึ่งของภาครัฐ เป็นเรื่องของการกำหนดค่าปรับใน

สัญญาจ้างสูงกว่าเกณฑ์ที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุกำหนดโดยอ้างเหตุของความสำคัญของสิ่งก่อสร้างและการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาที่ทำให้ราชการเสียประโยชน์ไม่สามารถดำเนินการได้จึงหักค่าปรับเต็มจำนวน ซึ่งศาลพิพากษาให้หน่วยงานภาครัฐผู้ถูกฟ้องคดีคืนค่าปรับในส่วนเกินให้กับผู้ฟ้องคดี สอดคล้องกับการศึกษาสัญญาก่อสร้างมาตรฐานภายใต้กฎหมายประเทศไทยมาเนียบบนพื้นฐานกฎหมายก่อสร้างของประเทศไทย เพื่อเป็นการปรับปรุงมาตรฐานสัญญาก่อสร้างให้กลุ่มประเทศยุโรปให้เกิดความเป็นธรรมต่อคู่สัญญาโดยใช้กฎหมายก่อสร้างของประเทศไทยเยอรมันเป็นพื้นฐาน (Negrut, Luminosu, & Mihartescu, 2014) จากคำพิพากษาข้างต้นเห็นว่าการกำหนดค่าปรับต้องเป็นตามที่ระเบียบกฎหมายกำหนด แต่การปรับแก้ไขสัญญาที่ทำให้ราชการเสียประโยชน์นั้นไม่สามารถทำได้แม้จะเป็นความผิดพลาดจากการจัดทำสัญญา สาเหตุของการปรับยังมีเหตุจากการเปลี่ยนแปลงงาน งานเพิ่มเติม มักจะมีการเรียกปรับค่าปรับที่สูงที่สุดทำให้เป็นประเด็นสำหรับข้อขัดแย้งระหว่างคู่สัญญา (ชานาญ พิเชษฐพันธ์, ณรงค์ ทัศนพันธ์, และวีระศักดิ์ สมหา, 2556) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 948/2546 ผู้ว่าจ้างเป็นผู้ยกเลิกข้อกำหนดในสัญญาเดิมเนื่องจากต้องการเปลี่ยนแปลงแบบรูปรายการก่อสร้างใหม่ ทำให้ผู้รับจ้างต้องหยุดทำการก่อสร้างเพื่อรอการอนุมัติ และส่งมอบงานล่าช้า การที่ผู้ว่าจ้างใช้สิทธิปรับตามสัญญาเดิมจึงไม่ถูกต้อง และคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด (ศาลปกครองสูงสุด, 2553c) คดีหมายเลขแดงที่ อ. 342/2553 ระหว่างผู้ฟ้องคดีหน่วยงานเอกชนกับ

ผู้ถูกฟ้องคดีหน่วยงานราชการประเด็นการเรียกร้อง คือผู้ถูกฟ้องคดีหักค่าปรับตามวงเงินสัญญาจ้างเดิม แต่ในการก่อสร้างมีการปรับลดวงเงินก่อสร้างลดลง ซึ่งทำให้มูลงานลดลง แต่ผู้ถูกฟ้องคดีปรับตามวงเงินก่อสร้างเดิม ศาลจึงพิพากษาผู้ถูกฟ้องคดีคืนค่าปรับ จากคำพิพากษาข้างต้นทั้งสองจะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องของข้อเท็จจริงที่มีการเปลี่ยนแปลงงานซึ่งเป็นที่ต้องตกลงกันทั้งสองฝ่ายการจัดการเรื่องข้อตกลงเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารจัดการตามที่ (Marek, 2014) สรุปไว้ และสิ่งที่สำคัญคือบทบาทหน้าที่ของผู้ควบคุมที่ต้องร่วมกันบริหารจัดการงานก่อสร้างให้บรรลุเป้าหมายอย่างรวดเร็วตามที่ (Pooworakulchai, Kongsong, & Kongbenjapuch, 2016) กล่าวไว้

ประเด็นการส่งมอบพื้นที่ โดยปกติหน้าที่ของผู้ว่าจ้างจะต้องจัดเตรียมพื้นที่ให้พร้อมสำหรับการทำงาน ผู้รับจ้างต้องเริ่มดำเนินการทันทีหลังจากการรับมอบพื้นที่จากผู้ว่าจ้าง หากพื้นที่ทำงานมีอุปสรรคเพียงเล็กน้อย ส่วนใหญ่ผู้รับจ้างจะดำเนินการได้โดยไม่เกิดข้อโต้แย้ง บางกรณีเป็นอุปสรรคที่ใหญ่ ซึ่งการดำเนินการผู้ว่าจ้างในฐานะเจ้าของต้องเป็นผู้ดำเนินการ (ชำนาญ พิเศษฐพันธ์, ณรงค์ ทัศนนิพันธ์, และวีระศักดิ์ สมหา, 2556) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6407/2545 ตามสัญญาจ้างระบุให้ผู้รับจ้างเริ่มทำงานภายในวันที่ 25 กันยายน 2533 แต่ปรากฏว่าพื้นที่ก่อสร้างมีอุปสรรคกีดขวางจากเสาไฟฟ้า สายไฟฟ้า ท่อประปา และอาคารของผู้ยื่นกีดขวางทำให้ผู้รับจ้างไม่สามารถดำเนินการได้ เป็นเรื่องผู้ว่าจ้างต้องดำเนินการแก้ไข แต่ผู้ว่าจ้างเพิกเฉยทำให้ล่วงพ้นกำหนดเวลาตามสัญญา ผู้ว่าจ้างจึงเป็นฝ่ายผิดสัญญา ผู้รับจ้างยอมมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ และผู้ว่าจ้างต้องคืนหนังสือ

คำประกันของธนาคารให้แก่ผู้รับจ้างนับแต่วันที่สัญญาจ้างเลิกกัน เมื่อผู้ว่าจ้างไม่คืน ผู้ว่าจ้างต้องเป็นผู้รับผิดชอบในค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายที่ผู้รับจ้างต้องชำระให้แก่ธนาคาร จากคำพิพากษานี้เห็นได้ชัดว่าอุปสรรคของพื้นที่ที่หน้างานมีส่วนสำคัญในการระงับวันเริ่มต้นทำงานในสัญญาควรต้องมีการตกลงและตรวจสอบพื้นที่ก่อสร้างก่อนทำสัญญาจ้าง (Yang, 2012) ได้ศึกษาข้อพิพาทกฎหมายในสัญญาก่อสร้างซึ่งสรุปว่าสัญญาก่อสร้างเป็นข้อตกลงที่ผู้ว่าจ้าง ผู้ออกแบบ ที่ปรึกษา และผู้รับจ้างต้องร่วมกันจัดทำโดยต้องคำนึงถึงขั้นตอนการก่อสร้างพื้นฐานและการก่อสร้างรูปแบบพิเศษ รวมไปถึงการกำหนดสิทธิและหน้าที่แต่ละฝ่าย

โครงการก่อสร้างมีองค์ประกอบจากหลายส่วนทั้งจากในโครงการและนอกโครงการ ยังรวมไปถึงสภาวะทางการเมือง เศรษฐกิจ ชุมชน สภาพแวดล้อม คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด (ศาลปกครองสูงสุด, 2553a) คดีหมายเลขแดงที่ อ. 104/2553 ระหว่างผู้ฟ้องคดีเป็นหน่วยงานราชการแห่งหนึ่งกับผู้ถูกฟ้องคดีเป็นบริษัทเอกชน หน่วยงานราชการได้ทำสัญญาว่าจ้างบริษัทเอกชนให้ทำการก่อสร้างอาคารเรียน ระหว่างการทำงานผู้ถูกฟ้องคดีได้รับผลกระทบจากงานก่อสร้างโครงการอื่นและพายุมรสุม ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานให้เสร็จสิ้นตามสัญญาได้ แต่ผู้ฟ้องคดีได้อนุมัติให้ผู้ถูกฟ้องคดีขยายระยะเวลาการทำงานอีก 45 วัน ในระหว่างการก่อสร้างครั้งที่ 2 เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจ มีการประกาศค่าเงินบาทลอยตัว ทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างต่อได้ ผู้ฟ้องคดีได้จ้างผู้รับจ้างรายใหม่เข้าดำเนินการ แต่ผู้ฟ้องคดีมีหนังสือบอกเลิกจ้าง ธิบหลักประกันและ

หนังสือเรียกค่าปรับจากผู้ถูกฟ้องคดีหลังจากหมดสัญญาถึง 1 ปี 4 เดือน จึงมีคำพิพากษาโดยเห็นว่าการก่อสร้างดำเนินงานอยู่ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศ เป็นเหตุให้ผู้ประกอบการขาดสภาพคล่องและผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการไปเพียงร้อยละ 25 ของงานงวดที่ 2 ซึ่งได้รับชำระค่าก่อสร้างเพียงงวดที่ 1 ยังคงเหลือวงเงินก่อสร้างที่ยังไม่เบิกจ่ายและผู้ฟ้องคดีรับว่ามีได้เสียหายจากการจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ จึงถือว่าผู้ฟ้องคดีได้รับประโยชน์ไปแล้วบางส่วนและการก่อสร้างล่าช้าไม่ได้เกิดจากความจงใจของผู้ถูกฟ้องคดีน่าจะเกิดจากวิกฤตเศรษฐกิจของชาติเป็นเหตุ ผู้ฟ้องคดีจึงเรียกค่าปรับจากผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้ จากคำพิพากษานี้เห็นว่าผู้รับจ้างประสบปัญหาเนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจของชาติ ซึ่งทำให้ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างต่อไปได้ และอีกคดีที่เป็นคดีประวัติศาสตร์ได้แก่คดีโครงการจัดการน้ำเสียในเขตควบคุมมลพิษจังหวัดสมุทรปราการฝั่งตะวันออกและตะวันตก ซึ่งผู้รับจ้างได้ยื่นข้อเรียกร้องต่ออนุญาโตตุลาการจำนวน 11 ข้อ เป็นการเรียกร้องค่างาน การทบทวนการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การจ่ายเงินล่วงหน้าล่าช้า ดอกเบี้ยในการจ่ายเงินในระหว่างก่อสร้างล่าช้า การเบิกจ่ายไม่ครบจำนวน การก่อสร้างในที่ดินส่วนบุคคล การอนุญาตและการตรวจสอบแบบล่าช้า การบริหารสัญญาโดยวิศวกรที่ปรึกษา ความล่าช้าเนื่องจากเหตุฉุกเฉินของประชาชน โดยคณะอนุญาโตตุลาการได้ชี้ขาดให้หน่วยงานราชการชำระค่าจ้าง ค่าเสียหายแก่ผู้รับจ้างสูงถึงเกือบ 5 พันล้านบาท ในขณะที่หน่วยงานราชการคัดค้านคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการและนำคดีความเข้าสู่ศาลปกครอง ให้ศาลปกครองเพิกถอน

คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ สุดท้ายศาลปกครองพิพากษายกคำร้องตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดคดีหมายเลขแดงที่ อ. 487-488/2557 (ศาลปกครองสูงสุด, 2557) โดยการพิจารณาแยกเป็นประเด็น 2 ประเด็น ประเด็นแรก การร้องขอให้ศาลเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ซึ่งศาลปกครองพิจารณาไม่มีเหตุให้เพิกถอนตามมาตรา 40 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 ศาลจึงไม่อาจเพิกถอนคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการได้ เนื่องจากคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการอยู่ในขอบเขตของสัญญาอนุญาโตตุลาการ และคำชี้ขาดเกี่ยวกับข้อพิพาทสามารถระงับได้โดยการอนุญาโตตุลาการตามกฎหมาย ซึ่งส่งผลไปสู่ประเด็นสอง การขอให้ศาลสั่งให้งดการบังคับคดีเนื่องจากการขอให้ศาลพิจารณาคดีใหม่ ทั้งนี้เมื่อคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการชอบด้วยกฎหมายศาลปกครองจึงพิพากษาให้บังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ

จากคดีทั้งสองพบว่าองค์ประกอบของโครงการทั้งจากภายในโครงการและภายนอกโครงการมีความเสี่ยงที่จะทำให้โครงการก่อสร้างเกิดปัญหาความล่าช้า งานก่อสร้างไม่สมบูรณ์ ตลอดจนโครงการไม่แล้วเสร็จ จนนำไปสู่การฟ้องร้องคดีความ โดยสาเหตุเริ่มต้นเกิดได้ทั้งจากเงื่อนไขการเมือง สภาวะเศรษฐกิจ การออกแบบ การเงิน ความซับซ้อนของงานก่อสร้าง สภาวะแวดล้อมรวมถึงชุมชนโดยรอบของโครงการสอดคล้องกับผลงานวิจัย ตัวแปรที่ทำให้เกิดความเสี่ยงของโครงการก่อสร้าง (Rafindadi, Mikic, Kovacic, & Cekic, 2014) ซึ่งเงื่อนไขทางการเมืองเป็นความเสี่ยงต่อผลของโครงการอย่างมาก

ในขณะที่ระหว่างการทำก่อสร้าง ได้แก่ ความซับซ้อนของงาน ความชำนาญของผู้ออกแบบ เงินทุนหมุนเวียนทรัพยากรต่างๆ รวมถึงศักยภาพของแรงงาน ในขณะที่ประเทศมาเลเซียการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อต้นทุนในการก่อสร้างสำหรับกลุ่มของเงื่อนไขทางตลาดและเศรษฐกิจ ได้แก่ เสถียรภาพของราคาวัสดุและเสถียรภาพในการจัดหาวัสดุก่อสร้าง (Bari, Yusuff, Ismail, Jaapar, & Ahmad, 2012) และในการแก้ปัญหาข้อพิพาทของโครงการก่อสร้างมีค่าสูญเสียที่ใช้ในการดำเนินการแฝงอยู่ สำหรับผู้รับจ้าง ได้แก่ ผู้รับจ้างจะขาดความร่วมมือในอนาคตและเสื่อมเสียชื่อเสียง สำหรับเจ้าของโครงการคือ ความล่าช้าของโครงการ สอดคล้องกับผลการศึกษาด้านทุนแฝงในการระงับข้อพิพาทคือ การขาดความร่วมมือในอนาคตและความเสียหายชื่อเสียงของผู้รับเหมา สำหรับเจ้าของโครงการต้นทุนที่เกิดจากความล่าช้าของโครงการตามที่สรุปไว้ใน Lu, Zhang, & Pan (2015)

สรุป

ในโครงการก่อสร้างสาเหตุของการเกิดข้อขัดแย้งจนนำไปสู่ข้อพิพาทและการฟ้องร้องเริ่มจากรายละเอียดของสัญญา แบบรูปปรายการคุณลักษณะเฉพาะของวัสดุ จนกระทั่งการส่งมอบพื้นที่ การเปลี่ยนแปลงงาน งานเพิ่มเติมรวมถึงการชำระเงินค่างานก่อสร้าง การบริหารงานก่อสร้างสถานะแวดล้อมต่างๆ ทั้งเกิดจากผู้ว่าจ้าง ผู้ออกแบบ ผู้ควบคุมงาน ที่ปรึกษา และผู้รับจ้าง ซึ่งส่งผลต่อโครงการให้เกิดความล่าช้า ไม่ได้คุณภาพไม่สามารถควบคุมต้นทุนก่อสร้างได้ ทั้งนี้สำหรับการปรับปรุงร่างสัญญาสำหรับงานก่อสร้าง

จึงจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นในด้านของเอกสารประกอบสัญญา เนื่องจากเอกสารประกอบสัญญาสำหรับงานก่อสร้างมีจำนวนมาก จึงมีความขัดแย้งกันเป็นเรื่องธรรมชาติ ผู้เกี่ยวข้องควรให้หลักการพิจารณาตามข้อเท็จจริงทางวิศวกรรมโดยไม่อ้างอิงตามข้อความในสัญญาจนนำไปสู่ข้อพิพาท ซึ่งหากข้อขัดแย้งกลายเป็นข้อพิพาท จนต้องนำเข้าสู่กระบวนการทางศาล ทั้งนี้ส่วนใหญ่การเรียกร้องอยู่ในรูปแบบ การเรียกร้องค่าปรับ การเรียกร้องค่าชดเชย การยึดหลักประกัน และการชำระค่าจ้าง โดยในกระบวนการแก้ปัญหาข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจึงส่งผลให้เกิดความสูญเสียแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไปในอนาคต ดังนั้นกระบวนการป้องกันควรเริ่มดำเนินการก่อนกระบวนการสรรหาผู้รับจ้าง ทั้งนี้หากเกิดข้อขัดแย้งในโครงการผู้เกี่ยวข้องในโครงการควรพิจารณาข้อเท็จจริงทางวิศวกรรมและความเป็นไปได้ของการทำงานก่อสร้าง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบสำหรับการหาข้อยุติข้อขัดแย้งก่อนนำไปสู่ข้อพิพาท

เอกสารอ้างอิง

- จักรกฤษณ์ โพร้น้อย. (2551). *สาเหตุข้อพิพาทอันเนื่องมาจากสัญญาในสัญญาก่อสร้างงานราชการ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.
- เจียมจิต สุวรรณน้อย. (2546). *สัญญาทางแพ่งระหว่างเอกชนกับหน่วยงานของรัฐ: ศึกษาเฉพาะกรณีความรับผิดชอบก่อนสัญญา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- จเรวัต สารชีวิน, ถาวร ธีรเวชญาณ, และกมลกุลณ์ โดชัยวัฒน์. (2554). การศึกษาข้อพิพาทในงานก่อสร้างของหน่วยงานรัฐ: มูลเหตุและแนวทางแก้ไข. ใน *การ*

- ประชุมวิชาการวิศวกรรมโยธาแห่งชาติ ครั้งที่ 16 (น. 1-10). ชลบุรี: วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ชำนาญ พิเศษฐพันธ์, ณรงค์ ทัศนนิพันธ์, และวีระศักดิ์ สมหา. (2556). แบบมาตรฐานสัญญาจ้างเหมาก่อสร้าง. นครราชสีมา: ดีพร้อมการพิมพ์.
- พรเทพ ดันวีระชัยสกุล. (2536). *การจัดทำสัญญาการก่อสร้างที่เหมาะสมในประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศาลปกครองสูงสุด. (2553a). *คดีหมายเลขแดงที่ อ. 104/2553*. สืบค้น 7 พฤษภาคม 2559, จาก <http://www.admincourt.go.th>
- ศาลปกครองสูงสุด. (2553b). *คดีหมายเลขแดงที่ อ. 144/2553*. สืบค้น 7 พฤษภาคม 2559, จาก <http://www.admincourt.go.th>
- ศาลปกครองสูงสุด. (2553c). *คดีหมายเลขแดงที่ อ. 342/2553*. สืบค้น 7 พฤษภาคม 2559, จาก <http://www.admincourt.go.th>
- ศาลปกครองสูงสุด. (2557). *คดีหมายเลขแดงที่ อ. 487-488/2557*. สืบค้น 7 พฤษภาคม 2559, จาก <http://www.admincourt.go.th>
- สัญญาชัย เนื่องโสภณ. (2549). *สาเหตุความล่าช้าของผู้รับเหมา ก่อสร้างในโครงการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.
- อานนท์ ไทยจันท. (2548). *ปัญหาและแนวทางการใช้สัญญาอนุญาตตุลาการเพื่อการระงับ/ยุติข้อพิพาทในงาน ก่อสร้างกรณีสัญญา ก่อสร้างงานราชการ* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.
- Bari, N. A. A., Yusuff, R., Ismail, N., Jaapar, A., & Ahmad, R. (2012). Factors influencing the construction cost of industrialised building system (IBS) projects. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 35, 689-696.
- Lu, W., Zhang, L., & Pan, J. (2015). Identification and analyses of hidden transaction costs in project dispute resolutions. *International Journal of Project Management*, 33, 711-7183.
- Marek, K. (2014). Contract for work under the new civil code. *Procedia Economics and Finance*, 12, 387-396.
- Negrut, M. L., Luminosu, C., & Mihartescu, A. (2014). Considerations on the approach of the contractual agreement for construction works. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 124, 514-520.
- Pooworakulchai, C., Kongsong, W., & Kongbenjapuch, K. (2016). The effects of government's construction contract administration. *International Journal of Engineering Research and Management*, 3(3), 39-43.
- Rafindadi, A. D., Mikic, M., Kovacic, I., & Cekic, Z. (2014). Global perception of sustainable construction project risks. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 119, 456-465.
- Yang, Z. (2012). The study on law disputes in construction project contract relationship. *Physics Procedia*, 33, 1999-2004.